

Binnen de vaste commissie voor Buitenlandse Zaken bestond bij vijf fracties de behoefte de minister van Buitenlandse Zaken enkele vragen en opmerkingen voor te leggen over zijn brief d.d. 11 oktober 2010 inzake de geannoteerde agenda van de Raad Buitenlandse Zaken van 25 oktober 2010 (21 501-02, nr. 992).

De fungerend voorzitter van de commissie,
Ormel

De griffier van de commissie,
Van Toor

Algemeen

De leden van de PvdA-fractie danken de minister voor het verslag van de vorige RBZ-raad en de geannoteerde agenda voor de komende Raad van 25 oktober.

De leden van de CDA-fractie feliciteren de minister van Buitenlandse Zaken met zijn benoeming en hopen op een goede samenwerking.

De leden van de fractie van GroenLinks betreuren het dat er geen algemeen overleg kan plaatsvinden over de EU Raad Buitenlandse Zaken. GroenLinks wenst de nieuwe minister via deze schriftelijke weg succes bij zijn eerste optreden in dit gremium.

Midden-Oosten Vredesproces

Over het Midden-Oosten Vredesproces vragen de leden van de PvdA-fractie zich af waarom de minister het nodig acht de EU en de lidstaten op te roepen de inspanningen van de VS en het Kwartet om de vredesbesprekingen succesvol af te ronden te blijven ondersteunen? Heeft de minister indicaties dat sommige EU-lidstaten de steun aan het lopende vredesproces zouden willen intrekken? Zo ja, om welke reden? Zo nee, is het dan geen loze oproep aangezien verwacht mag worden dat iedereen blijft hopen op succesvolle afronding van de vredesbesprekingen? De leden van de PvdA-fractie kunnen de minister steunen dat partijen zich moeten onthouden van eenzijdig optreden dat de vredesonderhandelingen kan verstoren. Israël moet inderdaad geen bouwactiviteiten ondernemen op de Westelijke Jordaanoever en de Palestijnen moeten niet nu al overgaan tot het uitroepen van een Palestijnse staat. Indien één van de partijen toch eenzijdig optreedt, welke consequenties zou dat volgens de minister moeten hebben? Op welke wijze wil de minister dat de EU laat merken dat die oproep haar ernst is? Is de minister het met de leden van de PvdA-fractie eens dat ook de EU zich lopende de vredesonderhandelingen moet onthouden van eenzijdige stappen die één van de onderhandelende partijen bevoordelen? Te denken valt bijvoorbeeld aan de uitbreiding van de relatie tussen de EU en Israël.

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat de Europese Unie volop moet streven naar de totstandkoming van een twee-statenoplossing en dat de EU zowel bij Israël als de Palestijnen moet aandringen op onderhandelingen die daartoe leiden. De CDA-fractie vindt dat de EU een nadrukkelijker rol moet spelen en is niet tevreden met de huidige rol van de EU. Graag een reactie.

De geannoteerde agenda stelt dat de onderhandelingspartijen Israël en Palestina zich moeten onthouden van eenzijdig optreden. Is de minister met de leden van de SP-fractie van mening dat de herstart van de bouw van nederzettingen hoe dan ook niet mag doorgaan, omdat het de basis van vertrouwen van onderhandelingen vernietigt? Daaruit volgt dat de leden van de SP-fractie van mening zijn dat deze boodschap met kracht in de EU en het kwartet moet worden ingebracht. Pogingen om de bouw van nederzettingen op de bezette Westelijke Jordaanoever slechts tijdelijk te laten gelden, in ruil voor andere maatregelen, zoals de Israëlische loyaliteitswet moeten met kracht worden afgewezen. Is de minister bereid dit in de EU te bepleiten?

De leden van de fractie van GroenLinks maken zich zorgen over de situatie waarin het Midden-Oosten Vredesproces zich bevindt. Met het beëindigen van de bouwstop door Israël, en het belang van overeenstemming over land en grenzen, is het voor de Palestijnen bijna niet mogelijk om erop te

vertrouwen dat Israël de intentie heeft om het vredesproces tot een goed einde te brengen. Hoe oordeelt de minister over het beëindigen van de bouwstop door Israël? Welke mogelijkheden ziet de minister om het vredesproces weer op gang te krijgen? Is hij bereid zich hiervoor in te spannen? De leden van de fractie van GroenLinks maken zich ook ernstig zorgen over de recente ontwikkelingen rond de «loyaliteitswet» in Israël, waarbij elke niet-Jood die in aanmerking wil komen voor Israëliësch staatsburgerschap loyaliteit moet verklaren aan Israël «als Joodse en democratische staat». De Israëliëse regering heeft verklaard dat het wetsvoorstel gewenst is uit veiligheidsoverwegingen.

Wat is de opvatting van de minister over deze wet? Maakt hij zich net als deze leden zorgen over de implicaties voor de niet-joodse bevolking van Israël en de precedentwerking die het kan hebben voor deze bevolkingsgroep? Deelt de minister de mening van de Israëliëse regering dat de wet de veiligheid bevordert? Hoe ziet de minister dit precies?

De leden van de SGP-fractie merken op, dat er steeds meer berichten zijn waaruit blijkt dat Hezbollah zich opmaakt – met actieve steun van Iran – voor een nieuwe strijd tegen Israël. Ondanks alle VN-resoluties die herbewapening van deze terreurgroep verbieden. Wat doet de internationale gemeenschap concreet? Wat komt er terecht van controle door de VN in Zuid-Libanon? Laten we toe dat er een herhaling plaats vindt van de escalatie van enige jaren geleden? Erkent de minister dat op deze wijze Israël gedwongen wordt om op een geëigend moment militair in te grijpen? De leden van de SGP-fractie informeren naar de precieze inhoud van het aanbod van de Israëliëse regering om te komen tot een nieuwe bouwstop in ruil voor Palestijnse erkenning van de joodse staat. Hoe beoordeelt de minister dit aanbod? Hoe verklaart de minister dat de Palestijnse leiders dit aanbod direct van tafel hebben geveegd? Wat zegt dit over de perspectieven voor het vredesproces, als erkenning van de Joodse staat door de Palestijnse autoriteiten feitelijk een onmogelijkheid schijnt? Is erkenning van de Joodse staat door de Palestijnse autoriteiten geen conditio sine qua non voor een acceptabel vredesakkoord?

Cuba

Ten aanzien van Cuba meldt de minister dat binnen de EU draagvlak lijkt te ontstaan voor een positief signaal richting Cuba. Hoe groot is dat draagvlak? Hoeveel lidstaten zijn voorstander van zo'n positief signaal, zo vragen de leden van de PvdA-fractie? Bevindt Nederland zich met de opstelling dat het Gemeenschappelijk Standpunt nog niet moet worden herzien dan bij een minderheid die nog geen positief signaal wil afgeven? Is overeenstemming mogelijk over het voorbereiden van onderhandelingen over een vereenvoudigd bilateraal akkoord onder de voorwaarde dat er voldoende zekerheid is dat dergelijke besprekingen Cuba stimuleren om de mensenrechtensituatie structureel te verbeteren? De leden van de PvdA-fractie zouden graag van de minister weten hoe hij staat ten opzichte van het verbinden van conditionaliteit aan de start van besprekingen over of het afsluiten van een vereenvoudigd bilateraal akkoord, bijvoorbeeld dat alle 52 politieke gevangenen van wie is toegezegd dat ze worden vrijgelaten ook daadwerkelijk worden vrijgelaten? Welke voordelen zou een vereenvoudigd bilateraal akkoord Cuba opleveren? En de EU?

De leden van de CDA-fractie waarderen de stappen die worden gezet in Cuba, waaronder de vrijlating van politiek gevangenen, maar is van mening dat de ontwikkelingen in Cuba nog niet voldoende aanleiding geven tot herziening van het gemeenschappelijk EU-standpunt. Het goede nieuws is dat een aantal politiek gevangenen zijn vrijgelaten, echter moeten zij wel instemmen met ballingschap in Spanje en zitten er nog

steeds 150 politiek gevangenen vast. Ook houdt de repressie onverminderd aan en is de ruimte voor initiatieven van maatschappelijke en kerkelijke organisaties nog altijd gering. Vandaar dat de leden van de CDA-fractie vinden dat het tweesporenbeleid ten aanzien van Cuba gehandhaafd moet blijven. Wel vragen deze leden zich af wat de onderhandelingen over een vereenvoudigd bilateraal akkoord zouden inhouden. Op welke wijze zou hierbij de druk op verbetering van de mensenrechtensituatie gewaarborgd kunnen blijven inclusief het toestaan van de monitoring door de Cubaanse autoriteiten hiervan?

De leden van de SP-fractie hebben met belangstelling kennis genomen van de voorgenomen economische hervormingen in Cuba. Deze leden menen dat het nodig is dat de Amerikaanse blokkade van het land wordt beëindigd en dat ook EU de voorbereidingen voor een vereenvoudigd bilateraal akkoord moet aanvagen. Het spreekt vanzelf dat de politieke mensenrechten daarbij een rol van betekenis spelen.

Somalië

De leden van de PvdA-fractie steunen de minister vanzelfsprekend in zijn streven naar overeenkomsten tussen de EU en Mauritius en Kenia over de overdracht van piraterijverdachten. De minister zegt dat de overeenkomsten zeker moeten stellen dat berechting en detentie moeten voldoen aan internationale standaarden. Wat zijn de internationale standaarden ten aanzien van de berechting en detentie van minderjarigen? Werd in het verleden door de EU voldoende toegezien op de behandeling van minderjarigen?

De leden van de fractie van GroenLinks horen graag van de minister wat de plannen van de EU in 2011 en verder zijn ten aanzien van Somalië. Hoe wordt de piraterijbestrijding vormgegeven en welke andere instrumenten worden ingezet om de bron van de problematiek aan te pakken? Zal de EU geïntegreerd beleid invoeren om piraterij tot een definitief einde te brengen?

Status EU en de VN

De leden van de SP-fractie kunnen zich de bezwaren wel voorstellen van landen die tegen de resolutie hebben gestemd. Het is toch waar dat een opgewaardeerde status van de EU niet ten koste gaat van de status van de EU-lidstaten in de VN, en daarmee de facto een versteviging is van de invloed van de EU en haar lidstaten? Waarom kan niet worden volstaan met dat (één of meer) lidstaten van de EU besluiten HV Ashton het woord namens de EU te gunnen in hun (bij elkaar opgetelde) spreektijd? Is dit idee een overweging geweest om uit te voeren? Is er überhaupt vanuit de EU voorgesteld in ruil voor een verstevigde status van de EU in de VN de invloed van de lidstaten aan banden te leggen, bijvoorbeeld door af te spreken dat lidstaten niet in VN-verband handelen indien de EU op basis van een gemeenschappelijk standpunt dat ook kan? Zouden deze voorstellen, zo vragen deze leden zich af, alsnog kunnen worden gedaan in plaats van geheel te vertrouwen op het succesvol wegnemen van «misconcepties»?

Sahel

De leden van de PvdA-fractie vragen welke analyse de minister zelf maakt van de veiligheidssituatie in de Sahel-regio? Welke landen rekent de minister allemaal tot de Sahel-regio, aangezien de Sahel zich uitstrekt van oost naar west met grote regionale verschillen? Ook willen de leden van de PvdA-fractie weten hoe groot de minister de dreiging acht die uitgaat

van Al Qaida in de Maghreb, voor burgers van de EU? Bestaat die dreiging alleen in de Sahel-regio zelf of ook daarbuiten?

De leden van de CDA-fractie vragen of in de discussie over de Sahel-regio ook het voortdurende conflict tussen Marokko en de Westelijke Sahara wordt betrokken. Deze leden vinden dat deze kwestie wel betrokken zou moeten worden in deze discussie. Wat is de beoordeling van de minister van dit conflict?

De leden van de SP-fractie vragen de minister om toe te lichten wat onder de geïntegreerde EU-strategie in de Sahel moet worden verstaan? Is het waar dat de (vertegenwoordigers van de) EU woensdag 13 en donderdag 14 aanwezig waren bij een G8 bijeenkomst over dit onderwerp in Bamako?¹ Wat zijn de uitkomsten hiervan? Is het waar dat Frankrijk reeds militairen in dit gebied heeft gelegerd? Is dit met instemming van alle betrokken landen (dus ook bijvoorbeeld Algerije) gebeurd? Hoe beoordeelt de minister de uitspraak van de Malinese kolonel Yamoussa Camara dat het Westen terughoudend moet zijn in deelneming in militaire operaties tegen AQIM?² Hoe beoordeelt de minister de uitspraken van de heer Antil van het Franse IFRI dat het probleem van illegale handel veel groter is dan de dreiging van het terrorisme in de Sahel?³ Worden bankrekeningen van individuele AQIM-leden bevroren, zoals UNSCSC voorstelt? Hoe beoordeelt de minister de uitspraak van Daniel Volman dat de dreiging van het terrorisme in de Sahel (door de VS) overdreven wordt teneinde toegang te krijgen tot Afrika's energiebronnen?⁴ Kan de minister hierbij de opmerking van kolonel Michael Calmeyer Meijburg betrekken dat Africom «ook vanwege de rijke bodemschatten» is opgezet?⁵ Om hoeveel AQIM-leden gaat het (naar schatting)? Kan de minister tenslotte een reactie geven op de uitspraken van Giles de Kerchven en Cecilia Ruthstrom in het Europees Parlement dat armoede, droogte en de voortdurende voedselcrisis het proces van radicalisering in de Sahel versterken en dat vooral hier iets aan moet worden gedaan (door onder meer scholing aan jongeren)?⁶

In de geannoteerde agenda is te lezen dat de EU mogelijk een geïntegreerde EU-strategie wil ontwikkelen voor de Sahel, met als doel terroristische en daaraan verbonden dreigingen in en vanuit de regio beter te bestrijden. De leden van de fractie van GroenLinks vragen of de minister ook bereid is juist naar preventieve maatregelen op zoek te gaan om radicalisering van de bevolking te voorkomen.

Nabuukschapsbeleid

De leden van de SGP-fractie informeren welke ontwikkelingen zich voordoen in Wit-Rusland ten aanzien van de godsdienstvrijheid, maar ook ten aanzien van de ruimte voor de registratie van politieke partijen, in het bijzonder voor de Belarusian Christian Democracy Party. Wat is de houding van de Wit-Russische overheden ten aanzien van laatstgenoemde partij? In hoeverre is er nog steeds sprake van intimidaties jegens deze partij? Op welke wijze worden de Wit-Russische autoriteiten hierop aangesproken vanuit de internationale gemeenschap? Met welk resultaat?

¹ <http://af.reuters.com/article/topNews/idAFJ0E69C0Q020101013>

² <http://www.google.com/hostednews/ap/article/ALeqM5g1vvKXEZnlyG3xJq9p-bzWPwZruwD9IQTED01?docId=D9IQTED01>

³ <http://www.middle-east-online.com/english/?id=41806>

⁴ Idem.

⁵ Landmacht, 10 oktober jl.

⁶ <http://www.europarl.europa.eu/nl/pressroom/content/20100913IPR82029>

Vorbereiding EU-VS Top

De leden van de SP-fractie hebben vooral vragen over de agenda. Wat wordt de inzet van de klimaatop in Cancún? Is de EU bereid vaart te zetten achter de klimaatdoelstellingen en niet af te wachten omdat als gevolg van de economische crisis uitstoot van broeikasgassen is verminderd, maar de structurele maatregelen om verdere doelen te bereiken niet worden doorgevoerd. Onduidelijk is of de bespreking

piraterijbestrijding voor een deel van de wereld geldt, of dat er geen grens wordt gesteld. De leden van de SP-fractie missen bij het agendapunt herstel wereldeconomie uitdrukkelijke vermelding van de punten Tobintax en bankenbelasting. Wordt hierin wel degelijk voorzien en als dat niet zo is, bent u bereid deze punten alsnog te agenderen?

Vorbereiding EU-Oekraïne Top

De leden van de PvdA-fractie vragen de minister te verduidelijken waarom de onderhandelingen over een handelsakkoord met Oekraïne momenteel stroef verlopen. Verlopen de onderhandelingen stroef over specifieke punten – zo ja, welke – of is sprake van moeizame verhoudingen? Heeft het onderhandelen met Oekraïne gevolgen voor de EU relatie met Rusland? Wat verstaat de minister onder een diep en veelomvattend handelsakkoord? Is daarbij ook ruimte voor niet-economische afspraken?

De leden van de CDA-fractie vragen of bij dit agendapunt de opstelling van Oekraïne ten opzichte van Transnistrië besproken? Hoe staat het met de bilaterale verhouding tussen Oekraïne en Moldavië?

De leden van de SP-fractie vragen op welke objectieve criteria de minister doelt als gesproken wordt over het stap voor stap liberaliseren van het visumbeleid. Speelt de voorbereiding van het EK voetbal van 2012 een concrete rol in deze discussie? Zo ja, wat is de concrete inzet?

Iran

De leden van de PvdA-fractie hebben uit de media vernomen dat Iran bereid zou zijn tot nieuwe gesprekken over het atoomprogramma. Kan de minister bevestigen dat die signalen zijn afgegeven? Volgens de Amerikaanse bron, «The Atlantic» zou Iran binnen maximaal een jaar over voldoende hoogverrijkt uranium kunnen beschikken voor de productie van een atoombom. Is dat ook de inschatting van de minister? Zo nee, welke inschatting maakt de minister? Hoe zou volgens de minister een overeenkomst met Iran eruit moeten zien? Waaraan dient minimaal voldaan te worden? Zijn fuel swaps voor de minister een aanvaardbare uitkomst, zo vragen deze leden? Hoe beoordeelt de minister de afwijzende reacties van Rusland en China op de aanname van het EU-sanctiepakket? Hebben de EU-sancties een negatieve uitwerking op de samenwerking tussen de vijf permanente leden van de VN-Veiligheidsraad?

De leden van de CDA-fractie zijn ernstig bezorgd over het bezoek van president Ahmadinejad aan Libanon, inclusief zijn bezoek aan de grens met Israël. Deze leden zien dit als een provocatie en is van mening dat de EU zich hierover ook als zodanig moet uitspreken. Is bekend of dit bezoek ook gepaard gaat met wapenleveranties aan Hezbollah?

De leden van de SP-fractie zijn en blijven van mening dat maatregelen tegen Iran door de oppositie moeten worden gesteund, om te voorkomen dat de politieke speelruimte van de oppositie wordt verkleind of teniet gedaan. Tenslotte is het de Iraanse bevolking zelf die democratische veranderingen moet doorvoeren. Deze leden delen daarom de kritische houding tegenover de mensenrechtensituatie in Iran. In hoeverre werken bedrijven in EU die technologie naar Iran exporteren, mee aan het beleid om de internetvrijheid te bevorderen? Is hierin een uniforme aanpak bereikt? De leden van de SP-fractie zien niets in de additionele EU-maatregelen in het geval van de Iraanse kernenergiepolitiek. Het doorkruisen van de VNVR is schadelijk in internationaal rechtelijk zin en de sancties bemoeilijken de politieke positie van de oppositie in Iran.

De leden van de fractie van GroenLinks nemen met instemming kennis van de inspanningen van minister Verhagen om internetvrijheid in Iran te bevorderen en zijn dan ook benieuwd naar de voorstellen voor concrete maatregelen waar de Commissie en het Raadssecretariaat momenteel aan werken. Is de minister bereid deze voorstellen naar de Kamer te sturen zodra deze zijn uitgewerkt?

Wat is de inzet van Nederland tijdens de door Nederland en Frankrijk georganiseerde ministeriële bijeenkomst inzake wereldwijde internetvrijheid op 29 oktober a.s.? Welke resultaten wil de minister daar bereiken? Is de minister bereid hierover voor aanvang van de bijeenkomst een brief naar de Kamer te sturen? Is de minister bereid ook Kamerleden uit te nodigen voor de bijeenkomst?

Westelijke Balkan

De leden van de SP-fractie zien graag een verkenning van de aanwezigheid van Europese troepen in Bosnië-Herzegovina en een bijbehorende exitstrategie. Is de Nederlandse regering bereid daarop in te zetten?

Georgië

De leden van de CDA-fractie zijn van mening dat Rusland zich nog steeds niet houdt aan de afspraken met de EU inzake de waarnemingsmissie EUMM en geen toegang verleent tot beide zijden van de administratieve bestandslijnen. Op welke wijze dringt de EU erbij Rusland op aan dat de EUMM toegang wordt verleend?

De leden van de SP-fractie zien graag een schets van de naaste politieke toekomst van de waarnemingsmissie EUMM en wat in de ogen van de Nederlandse regering nodig is voor de komende jaren. Daarbij is van belang het voorgenomen streven naar herstel van de territoriale integriteit.

Soedan (niet geagendeerd)

Dit onderwerp staat niet op de agenda. De spanningen nemen toe in aanloop van het referendum in Zuid-Soedan. De leden van de CDA-fractie hebben hierover onlangs ook schriftelijke vragen gesteld. Is de minister bereid dit onderwerp alsnog te agenderen voor deze of voor de volgende Raadsvergadering? Deze leden zijn van mening dat de EU hier een rol heeft te vervullen, met name in de monitoring in de aanloop naar het referendum. Graag een reactie.